

Badminton Hakemlerinin Kendini Sabotaj ve Benlik Saygısı Düzeyleri

Yetkin Utku KAMUK¹

¹Hitit Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Kuzey Kampüsü Çevre Yolu Üzeri, Çorum.

yetkinkamuk@hitit.edu.tr

ORCID: 0000-0001-5976-7503

Öz

Bu çalışmanın amacı, badminton hakemlerinin kendini sabotaj ve benlik saygısı düzeylerinin incelenmesidir. Çalışmanın evreni, Türkiye Badminton Federasyonu bünyesinde aktif olarak görev yapmakta olan hakemlerdir. Araştırmaya davet edilen ve gönüllü katılımı kabul eden 63 hakem (46 erkek ve 17 kadın) çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Verilerin toplanması amacıyla, Rosenberg (1965) tarafından geliştirilen ve Tukuş (2010) tarafından Türkçeye uyarlanmış olan benlik saygısı ölçeği ile Rhodewalt (1990) tarafından geliştirilerek Akın (2012) tarafından Türkçeye uyarlanan kendini sabotaj ölçeği kullanılmıştır. Yapılan istatistiksel incelemeler sonucunda, badminton hakemlerinin kendini sabotaj puanlarının medeni hal, eğitim düzeyi, meslek, aylık gelir düzeyi, yaşadığı yer, yabancı dil bilgisi düzeyi, hakemlik kategorisi veya hakemlik tecrübesine göre fark göstermediği bulunmuştur. Kadın badminton hakemlerinin kendini sabotaj puanları, erkek hakemlerin puanlarından anlamlı şekilde daha yüksektir. Benlik saygısı puanları incelendiğinde, deneklerin medeni hal, hakemlik kategorisi, tecrübe, meslek grubu, yaşanılan yer ve yabancı dil bilgisi düzeyine göre gruplar arasında anlamlı farkların olduğu görülmüştür. Sonuç olarak badminton hakemlerinin kendini sabotaj düzeylerinin literatürde belirtilen ortalama değerinin altında olduğu, benlik saygısı düzeylerinin ise görece yüksek olduğu bulunmuştur.

Orijinal Makale

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 13.12.2019

Kabul Tarihi: 26.12.2019

Online Yayın Tarihi: 31.12.2019

*Anahtar kelimeler Spor, Müsabaka,
Öz değer*

Self-handicapping and Self-esteem Levels of Badminton Umpires

Abstract

The purpose of this paper was to assess self-handicapping and self-esteem levels of the badminton umpires in Turkey. The population of the study was the active umpires in the Turkish Badminton Federation. The sample group was consisted of a total of 63 umpires (46 males and 17 females) who voluntarily participated in the study. Self-esteem scale by Rosenberg (1965) that was adapted into Turkish by Tukuş (2010) and self-handicapping scale by Rhodewalt (1990) that was adapted into Turkish by Akın (2012) were used to collect data. Statistical analyses revealed that badminton umpires' self-handicapping scores did not differ by marital status, level of education, job category, level of monthly income, place of residence, level of English proficiency, umpire category, or experience. Female umpires were found to have statistically significantly higher self-handicapping scores than their male counterparts. When self-esteem scores were examined, it was found that there were significant differences between/among the groups according to marital status, referee category, experience, occupational group, place of residence and proficiency in English. As a result, it was found that the self-handicapping levels of badminton referees were below the mean value indicated in the literature and the self-esteem levels were relatively high.

Original Article

Article Info

Received: 13.12.2019

Accepted: 26.12.2019

Online Published: 31.12.2019

*Keywords: Sports, Competition,
Personal value.*

GİRİŞ

Badminton oyunu, tüm dünyada sevilerek oynanan ve milyonlarca izleyicisi olan olimpik bir spor dalıdır. Diğer toplu sporlardan farklı olmak üzere tüytop kullanılarak oynanan bu oyun oldukça hızlıdır ve seyir zevki yüksektir. Oyunda topun maksimum hızının saatte 500 km'ye yaklaşması (Shuttlecock and Balls, 2019), topun gözle kontrol edilebilmesini, diğer spor branşlarına kıyasla daha zorlu hale getirmektedir.

Tüm spor dallarında olduğu gibi, badminton branşında da müsabakanın tek yetkilisi hakemdir. Badminton hakemi, yönettiği müsabakanın ve sahadaki tüm unsurların hakimiyetini elinde bulunduran ve müsabakanın, konulmuş olan kurallara göre devam etmesini sağlamakla görevli kişidir. Müsabaka ile ilgili tüm kararların verilmesi (out, fauller, servis hataları, let kararları, sayıların sayılması vb.) hakemin sorumluluğundadır (BWF, 2019). Müsabakaya katılan sporcuların çabalarının/becerilerinin adil bir şekilde değerlendirilmesi ve müsabakanın galibinin doğru şekilde belirlenmesi hakemin adil, yansız ve doğru kararlar vermesi sayesinde mümkündür. Müsabakaya katılan tüm katılımcılar (sporcu, antrenör, idareci vb.), seyirciler, haberciler, yayıncılar ve diğer yetkililer (federasyon görevlileri, gözlemciler vb.) hakemin görevini doğru bir şekilde yapmasını bekler ve kendisini sürekli olarak değerlendirirler. Bu baskı altında hakemin omuzlarındaki yük biraz daha artar çünkü performans sırasında izleniyor olmak, durumu daha da zor hale getirmektedir. Hakem, karşılaşmayı kurallar çerçevesinde ve tarafsız bir şekilde yöneten, verdiği kararlara tartışmasız uyulması gereken otorite olduğundan (Şahin, 2005), izleyicilerin hoşuna gitmeyecek en küçük kararı ya da davranışı, oldukça yoğun olarak eleştirilebilmektedir.

Kendini sabotaj terimi, bireyin karşılaşabileceği muhtemel bir başarısızlık durumunda benlik saygısını korumak üzere, bu başarısızlığa gerekçe olabilecek ortamı istemli olarak yaratma çabasını ifade etmektedir (Coudevylle, Ginis ve Famose, 2008). Kendini sabotajın amacı, yaratılacak olan yapay zorluklar nedeniyle işlerin olduğundan daha zor hale getirilmesi ve başarısızlığa gerekçe olarak bu durumun gösterilmesidir (Akın, Abacı ve Akın, 2011). Kendini sabotaj davranışını göstermeye yatkın olan kişiler, başarısızlık ihtimalini sezdikleri her durumda, fiil gerçekleşmeden önce, başarısızlık durumunda gerekçe olarak gösterebilecekleri mazeretin ne olabileceğini düşünmekte ve başarısızlığın nedeninin dışsal olduğunu belirtebilmek üzere ön hazırlık yapmaktadırlar (Anlı, Akın, Şar ve Eker, 2015). Ertesi gün önemli bir sınavı olan öğrencinin, sınavdan önceki gün ders çalışmak yerine sinemaya gitmesi buna bir örnektir (Hirt, McCrea ve Boris, 2003). Bireylerin kendini sabotaj davranışına eğilim göstermesinin nedeni, başarısızlık durumunda benlik saygısının korunmasının yanı sıra, her durumda kazançlı çıkılacak olmasıdır. Eğer görevde başarı sağlanamazsa, "makul" bir başarısızlık gerekçesi hazırdır. Başarılı olunması halinde ise birey kendisini olağanüstü yeteneğe sahip biri olarak görebilecek ve her iki durumda da birey duygusal açıdan kazançlı olacaktır.

Kendini sabotaj, davranışsal ve sözel olarak iki şekilde ortaya çıkmaktadır (Cox ve Giuliano, 1999). Davranışsal kendini sabotajda; alkol ve madde kullanımı, görevin yapılabilmesi için yeterli çabanın harcanmaması ve yapılacak işlerin zamanında yapılması yerine sürekli olarak ileri bir tarihe ötelenmesi gibi davranışlar yer almaktadır (Zuckerman ve Tsai, 2005; Hirt,

McRea ve Boris, 2003). Sözel kendini sabotajda birey, içerisinde olduğu koşulları suçlamakta ve bu nedenle başarısız olduklarını öne sürmektedir. Bu tip davranışa sahip bireyler; hasta olduklarını, beraber görev yaptıkları diğer bireylerin yetersiz olduklarını, çevresel koşulların uygun olmadığını, stres düzeylerinin yüksek olduğunu vb. ifade etmektedirler (Hirt, McRea ve Boris, 2003).

Benlik saygısı kavramı, bireyin duygularının subjektif biçimde değerlendirilmesidir (Ferradas, Freire, Rodriguez ve Pineiro, 2018). Bu kavram sıklıkla kendini sabotaj ile ilişkilendirilmesine karşın, iki kavram arasındaki ilişkinin gücü ve yönü hakkında kesin bir yargıya varılmış değildir. Bazı araştırmacılar iki kavram arasındaki ilişkinin pozitif yönde olduğunu (Chen, Sung ve Wang, 2017; Prapavessis ve Grove, 1998; Eronen, Nurmi ve Salmela-Aro, 1998) bulmuştur ancak buna alternatif olacak şekilde, kendini sabotaj ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin negatif yönde olduğunu belirten ve bunu gösteren çalışmalar da mevcuttur (Gözmen Elmas ve Aşçı, 2017; Kim, Lee ve Hong, 2012).

Benlik saygısı, benlik algısı bileşenlerinden biridir ve kişinin kendisini olduğu şekilde kabullenmesi, kendinden hoşnut olması, kendiyle barışıklık ve kendine saygı duyma kavramlarını ifade eder (Akar, Çelik ve Karataş, 2019). Benlik algısının oluşmasının en önemli etkenlerinden birisi sosyal çevredir (Taylor, Peplau ve Sears, 2006). Başarı odaklı günümüz dünyasında, bireyin performansının sonuçları birey üzerinde güçlü etkilere sahiptir. Başarı durumunda yeterlilik algısı yükselirken, mutluluk, gurur, benlik saygısının yükselmesi ve performansa devam etme yönünde motive olma gibi duygular ortaya çıkmakta, başarısızlık halinde ise, güçsüzlük, yetersizlik, üzüntü, utanç ve benlik saygısında azalma gibi olumsuz durumlar ortaya çıkmaktadır. Performansın sonuçlarının bu denli güçlü etkilere sahip olması nedeniyle bireyler kendilerini bu olumsuz duygulardan koruma davranışı içerisine girebilmektedirler (Deppe ve Harackiewicz, 1996). Bu nedenle, başarılı olmak için çok çaba sarfeden ancak başarılı olamayan birey kendisini “yetersiz” hissetme duygusuyla karşı karşıya kalmaktansa, başarılı olmak için daha az çaba gösterebilecek ve başarısızlık durumunda da başarısızlığının nedeni olarak kendi yeteneğiyle ilgili herhangi bir unsuru ilişkilendirmeyerek bu yolla benlik saygısını koruma davranışına yönelebilecektir (Üzbe ve Bacanlı, 2015).

Kendini sabotaj davranışı, benlik saygısının korunması amacıyla gerçekleştirilmektedir. Bireylerin başarısızlık durumunda duygusal olarak yıpranmamayı ve benlik saygılarının olumsuz etkilenmemesini sağlamayı düşündüklerinde, uygun koşulları hazırlamak üzere başarısızlığın perdelenmesi ya da dışsallaştırılması stratejilerine başvurabilecekleri bilinmektedir (Büyüköze ve Gün, 2015). Ancak bu durum pek de istendik bir durum değildir. Benlik saygısının korunması amacıyla yapılan kendini sabotaj davranışına yönelmek, aslında başarıyı olumsuz etkilemekte ve böylelikle de bireyin benlik imajı zedelenmektedir (Kalyon, Dadandı ve Yazıcı, 2016). Kendini sabotaj davranışına yönelimi olan bireylerin benlik algısı düzeylerinin düşük olduğu ve buna bağlı olarak, görev esnasında karşılaşmaları muhtemel olan zorlukları diğer bireylerden daha yüksek olarak algıladıkları bilinmektedir (Prapavessis ve Grove, 1998).

Hakemlerin kendini sabotaj ve benlik saygısı düzeylerinin incelenmiş olduğu çalışma sayısı kısıtlıdır. Bununla birlikte badminton hakemleri üzerinde benzer bir çalışmanın daha önce yapılmış olduğuna rastlanılmamıştır. Elde bulunan bilgiler doğrultusunda, bu çalışma,

badminton hakemlerinin kendini sabotaj ve benlik saygısı düzeylerine yönelik olarak yapılmış bilinen ilk çalışmadır. Bu açıdan bakıldığında, çalışmanın literatüre katkı sağlama noktasında faydalı olacağı değerlendirilmektedir. Verilen bilgiler ışığında, bu çalışmanın amacı Türkiye Badminton Federasyonu bünyesinde görev yapan faal hakemlerin kendini sabotaj ve benlik saygısı düzeylerinin incelenmesidir.

YÖNTEM

Çalışma Grubu

Çalışmanın evreni, Türkiye Badminton Federasyonu bünyesinde aktif olarak görev yapan badminton hakemleridir. Çalışmanın yapıldığı dönemde federasyon bünyesinde faal 120 hakem bulunmaktadır. Örneklem grubu ($n=63$), evren içerisinde seçilen, evreni temsil etme yeteneğine sahip ($q=0,5$; $d=0,1$; $t=1,96$ için hesaplanan $n=54$) (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2011, s. 86) ve çalışmaya katılıma yazılı olur veren badminton hakemleridir.

Çalışma İzinleri

Çalışma için gerekli etik kurul izni Hitit Üniversitesi Girişimsel Olmayan Çalışmalar Etik Kurulu'ndan ve kurum izni de Türkiye Badminton Federasyonu Merkez Hakem Komitesi'nden yazılı olarak alınmıştır. Araştırmaya davet edilen ve katılımı kabul eden deneklere Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu verilerek imzalamaları istenmiş, formu imzalamayanlar araştırmaya dâhil edilmemiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında katılımcıların demografik bilgilerinin toplanması amacıyla, araştırmacı tarafından tasarlanan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Katılımcıların benlik saygısı ve kendini sabotaj puanlarının elde edilmesi amacıyla, Rosenberg (1965) tarafından geliştirilmiş olan ve Tokuş (2010) tarafından Türkçeye uyarlanan 4'lü Likert tipinde, 10 maddelik Benlik Saygısı Ölçeği (BSÖ) ile Rhodewalt (1990) tarafından geliştirilen ve Türkçe uyarlaması Akın (2012) tarafından gerçekleştirilen 6'lı Likert tipinde 25 maddelik Kendini Sabotaj Ölçeği (KSÖ) kullanılmıştır.

KSÖ'nde yer alan maddeler arasındaki korelasyon katsayıları 0,69 ile 0,98 arasında bulunmuştur. AFA sonucunda 25 maddelik ölçeğin toplam varyansın %32'sini açıkladığı ve maddelerin tek boyutta toplandığı görülmüştür. Ölçeğin faktör yüklerinin 0,34 ile 0,69 arasında değiştiği, madde toplam korelasyonu puanlarının ise 0,30 ile 0,63 arasında sıralandığı bulunmuştur. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda tek boyutlu modelin iyi uyum verdiği görülmüştür ($RMSEA=0,037$; $NFI=0,98$; $CFI=0,99$; $IFI=0,99$; $RFI=0,97$; $GFI=0,97$; $AGFI=0,94$). KSÖ'nün iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı 0,90 ve test-tekrar test güvenilirlik katsayısı ise 0,94'tür (Akın, 2012). KSÖ'nden elde edilecek olan puan 0 ile 125 arasında değişmektedir ve medyan değeri 60 civarındadır (Rhodewalt, 1990). BSÖ'nin iç tutarlılık araştırmasında ise olumlu boyut, olumsuz boyut ve bütünsel Cronbach Alpha sayılarının sırasıyla 0,875; 0,853 ve 0,897 olduğu bulunmuştur (Tokuş, 2010). BSÖ'nden elde edilecek olan puan 10 ile 40 arasında değişmektedir. Yüksek puanlar benlik saygısının yüksek olduğunu,

düşük puanlar ise kişinin benlik saygısının düşük olduğunu göstermektedir (Rosenberg, 1965).

Verilerin Analizi

İstatistiksel analizlerin gerçekleştirilmesinde SPSS (IBM Corp. 2013, Release 22.0.0.0, 64-bit edition; Lisans: Hitit Üniversitesi) ticari yazılımı kullanılmıştır. Verilere ait tanımlayıcı istatistiklerin gösterilmesi için ortalama, standart sapma ve ortanca değerler hesaplanmış; ortalama ve standart sapma değerleri, $Ort \pm SD$ formu kullanılarak gösterilmiştir.

Doğru istatistiksel yöntemlerin seçilebilmesi amacıyla, elde edilen verilerin normal dağılıma uygunluğu test edilmiş ve bunun için Shapiro-Wilk (SW) testi ve $Q-Q$ Plot grafiğinden faydalanılmıştır. Normal dağılım varsayımını karşılayan veriler için, ikili karşılaştırmalarda bağımsız örneklem t testi, çoklu karşılaştırmalarda ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Normal dağılım varsayımını karşılayamayan verilerde, çoklu karşılaştırmalar için Krukal-Wallis H testi ve ikili karşılaştırmalar için Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki korelasyonun yönünün ve gücünün incelenmesi için ise Spearman rho (ρ) testi kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi tüm testlerde $p < 0,05$ olarak belirlenmiştir. Çoklu karşılaştırmalar sonrasında, anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan ikili karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltmesi uygulanarak, istatistiksel anlamlılık düzeyi yeniden hesaplanmıştır.

BULGULAR

Çalışmaya, Türkiye Badminton Federasyonu bünyesinde faal olarak görev yapmakta olan 63 hakem gönüllü olarak katılım sağlamıştır. Deneklerin 46'sı erkek (yaş: $39,80 \pm 10,67$ yıl) ve 17'si kadındır (yaş: $36,82 \pm 9,29$ yıl). Deneklerin verilerine ilişkin tanımlayıcı istatistikler Tablo 1'de gösterilmiştir.

Deneklerin %68,3'ü ($n=43$) evli, diğerleri ise ($n=20$; %31,7) bekârdır. Eğitim düzeylerinin dağılımı incelendiğinde, deneklerin %90'undan fazlasının en az ön lisans mezunu ve üzerinde olduğu görülmektedir. Deneklerin büyük bir kısmının (%52,4) memur olduğu, çalışmayan denek sayısının yalnızca 2 (%3,2) olduğu bulunmuştur. Hakemlerin %85'inden fazlası il ya da büyükşehirde yaşamaktadır. Orta ve üzeri seviyede yabancı dil bilen hakem oranı %60'ın üzerindedir. Hiç yabancı dil bilmeyen hakem sayısı 6'dır (%9,5). Araştırma kapsamında incelenmiş olan hakemlerin büyük bir kısmı aday ve il hakemleridir (yaklaşık %80). Uluslararası düzeyde hakemlik kategorisine sahip olan denek sayısı 6'dır (%9,5). Hakemlik tecrübesine bakıldığında, deneklerin %75'e yakınının 10 yıl ve daha az tecrübeye sahip olduğu görülmektedir (Tablo 1).

Tablo 2'de, BSÖ ve KSÖ puanlarına ait tanımlayıcı istatistikler verilmiştir. Tablodan da anlaşılacağı üzere, deneklerin BSÖ puanları 18 ile 40 arasında değişiklik göstermektedir ($26,54 \pm 5,96$; medyan=25). KSÖ puanlarına bakıldığında, puanların 22 ile 86 arasında dağıldığı ve $45,48 \pm 13,5$ (medyan=45) ortalama değere sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Verilerin normallik varsayımını karşılayıp karşılamadıklarının incelenmesi için gerçekleştirilen Shapiro-Wilk testi sonuçlarına göre, deneklerin KSÖ puanlarının normal dağılıma uygun olduğu ($SW=0,964$; $p=0,063$) bulunmuş (Tablo 2), $Q-Q$ Plot grafiğinin incelenmesi ile de bu

karar doğrulanmıştır (Grafik 1, soldaki grafik). BSÖ puanlarının normal dağılım varsayımını karşılamadığı hem Shapiro-Wilk testi sonucundan ($SW=0,933$; $p=0,002$) (Tablo 1) hem de $Q-Q$ plot grafiğinden anlaşılmıştır (Grafik 1, sağdaki grafik). KSÖ puanlarının gruplar arasında farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi için parametrik testlerden, BSÖ puanlarının gruplar arasında farka sahip olup olmadığının test edilmesi için ise parametrik olmayan testlerden faydalanılmasına karar verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcı verilerine ait tanımlayıcı istatistikler

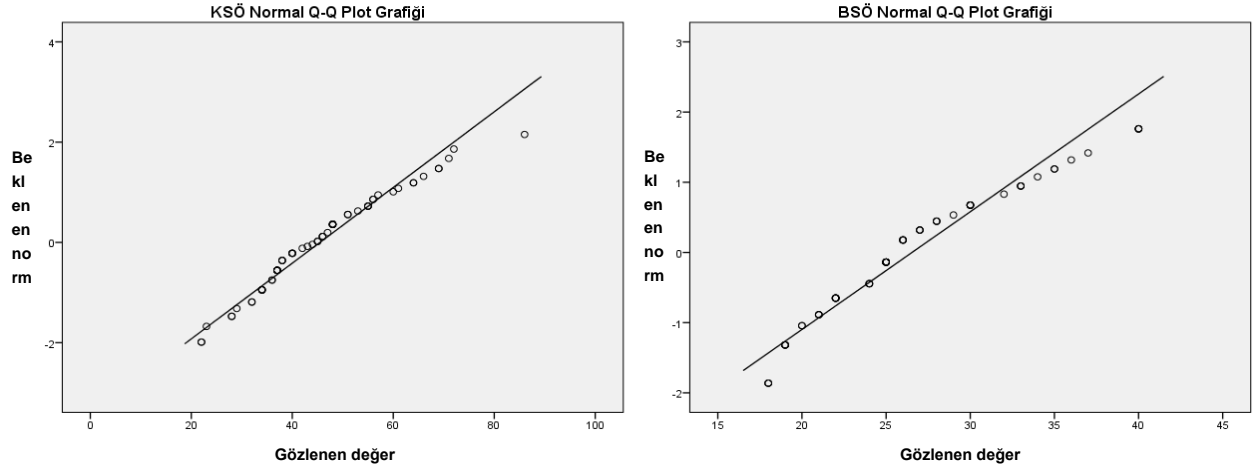
Değişken		f	%*	KSO Puanı (Ort±SD)	BSO Puanı (Ort±SD)
Cinsiyet	Erkek	46	73,0	43,1±10,83	27,1±6,31
	Kadın	17	27,0	51,9±17,05	24,9±4,70
Medeni Hal	Evli	43	68,3	43,0±11,71	25,5±5,75
	Bekâr	20	31,7	50,7±15,09	28,7±5,97
Eğitim Düzeyi	Lise	6	9,5	45,3±12,94	26,7±8,24
	Ön lisans	5	7,9	42,0±8,69	24,8±5,22
	Lisans	42	66,7	44,0±13,55	27,5±5,84
	Lisansüstü	10	15,9	53,5±12,59	23,4±4,77
Meslek	Memur	33	52,4	45,7±7,44	23,0±4,77
	İşçi	2	3,2	44,3±14,23	26,0±5,63
	Emekli	11	17,5	47,9±16,15	30,2±5,87
	Serbest Meslek	5	7,9	37,6±4,67	23,8±1,64
	Öğrenci	10	15,9	52,5±10,61	38,0±2,83
	Çalışmıyor	2	3,2	63,5±12,02	31,5±2,12
	Aylık Gelir Düzeyi	2020 TL'den az	9	14,3	49,9±18,95
2020-3500 TL		15	23,8	44,9±8,64	26,9±6,56
3501-5000 TL		21	33,3	45,3±11,32	26,0±5,29
5001-7000 TL		12	19,0	44,0±13,54	24,8±5,55
7001 TL ve üzeri		6	9,5	44,0±20,82	25,2±6,24
Yaşadığı Yer	İlçe	9	14,3	47,4±13,23	23,6±4,06
	İl	29	46,0	42,4±11,27	27,4±6,38
	Büyükşehir	25	39,7	50,1±17,95	31,9±4,76
Yabancı Dil Bilgisi Düzeyi	Bilmiyor	6	9,5	45,8±10,98	31,2±4,36
	Az	18	28,6	46,3±14,33	28,8±7,37
	Orta	22	34,9	42,3±13,08	25,3±4,82
	İyi	14	22,2	45,5±12,61	23,9±3,29
Hakemlik Kategorisi	Çok iyi	3	4,8	62,7±2,31	24,7±9,81
	Aday	26	41,3	48,6±17,8	25,1±6,23
	İl	23	36,5	44,6±9,72	25,6±4,24
	Ulusal	8	12,7	38,7±9,00	22,7±2,88
Hakemlik tecrübesi (yıl)	Uluslararası	6	9,5	44,5±9,62	29,0±5,96
	1-5 yıl	26	41,3	44,5±9,62	29,0±5,96
	6-10 yıl	22	34,9	47,8±15,48	25,8±6,40
	11-15 yıl	5	7,9	56,0±16,48	21,6±3,21
16 yıl ve üzeri	10	15,9	37,6±11,27	24,3±2,95	

* Yuvarlamalar nedeniyle, grupların yüzdeler toplamının 100,0'den farklı olabileceğine dikkat edilmelidir.

Tablo 2: Ölçeklerden alınan puanlara ait istatistiksel veriler

	Benlik Saygısı Ölçeği Puanı	Kendini Sabotaj Ölçeği Puanı
n	63	63
Ortalama	26,54	45,48
Medyan	25,0	45,0
Standart Sapma (SD)	5,96	13,25
En düşük	18,0	22,0
En yüksek	40,0	86,0
Shapiro-Wilk İstatistiği	0,933	0,964
p (Shapiro-Wilk)	0,002*	0,063

* $p<0,05$

Grafik 1: KSÖ ve BSÖ puanlarının normal dağılıma uygunluğunun *Q-Q* plot testiyle incelenmesi

Katılımcıların KSÖ testinden aldıkları puanların cinsiyet ve medeni hal değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediği bağımsız örneklem *t* testi ile incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, KSÖ puanları cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermektedir.

Kadın deneklerin KSÖ puanları, erkek deneklerin KSÖ puanlarından istatistiksel olarak anlamlı şekilde ($p < 0,05$) daha fazladır. Bekâr deneklerin KSÖ puanlarının, evli deneklerin KSÖ puanlarından yüksek olduğu ancak bu farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı ($p > 0,05$) görülmüştür (Tablo 3).

Tablo 3: KSÖ puanlarının bağımsız örneklem *t* testi ile incelenmesi

Ölçek	Kategori	<i>n</i>	Ortalama	<i>SD</i>	<i>t</i>	<i>df</i>	<i>p</i>
Kendini Sabotaj Ölçeği	Erkek	46	43,11	10,83	-2,423	61	0,018*
	Kadın	17	51,88	17,05			
	Evli	43	43,05	11,71	-2,005	61	0,054
	Bekar	20	50,70	15,09			

* $p < 0,05$

Katılımcıların BSÖ testinden aldıkları puanların cinsiyet ve medeni hal değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediği Mann-Whitney *U* testi ile incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre, BSÖ puanları yalnızca medeni durum değişkenine göre farklılık göstermektedir. Erkek deneklerin BSÖ puanları sıra ortalaması (33,40), kadın deneklerin BSÖ puanları sıra ortalamasından (28,21) yüksektir ancak aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı olmaya yetecek düzeyde değildir ($p > 0,05$). Bekâr deneklerin BSÖ puanlarının sıra ortalaması (39,58), evli deneklerin BSÖ puanları sıra ortalamasından (28,48) yüksek ve aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir ($p < 0,05$) (Tablo 4).

Tablo 5'te, KSÖ testinden elde edilen puanların kategorik değişkenlere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin test edilmesi için yapılan ANOVA testi sonuçları verilmiştir. Tablo 5'e göre, deneklerin KSÖ puanlarının eğitim düzeyi, hakemlik kategorisi, hakemlik tecrübesi, meslek grubu, aylık gelir düzeyi, yaşanan yer ya da yabancı dil bilgisi düzeylerine göre farklılık göstermediği ($p > 0,05$) bulunmuştur.

Tablo 4: BSÖ puanlarının Mann-Whitney *U* testi ile incelenmesi

Ölçek	Kategori	<i>n</i>	Sıra Ortalaması	Sıralar Toplamı	MWU	Z	<i>p</i>
Benlik Saygısı Ölçeği	Erkek	46	33,40	1536,50	326,500	-1,004	0,316
	Kadın	17	28,21	479,50			
	Evli	43	28,48	1224,50	278,500	-2,248	0,025*
	Bekar	20	39,58	791,50			

* $p < 0,05$ **Tablo 5:** KSÖ testinden elde edilen puanların ANOVA testi ile incelenmesi

		<i>df</i>	Kendini Sabotaj Ölçeği			
			Kareler toplamı	Ortalama kare	<i>F</i>	<i>p</i>
Eğitim düzeyi	Gruplar Arasında	3	795,881	265,294	1,551	0,211
	Gruplar İçinde	59	10089,833	171,014		
	Toplam	62	10885,714			
Hakemlik kategorisi	Gruplar Arasında	3	532,566	177,522	1,012	0,394
	Gruplar İçinde	59	10353,148	175,477		
	Toplam	62	10885,714			
Hakemlik tecrübesi (yıl)	Gruplar Arasında	3	1312,989	437,663	2,697	0,054
	Gruplar İçinde	59	9572,725	162,250		
	Toplam	62	10885,714			
Meslek grubu	Gruplar Arasında	5	1161,099	232,220	1,361	0,253
	Gruplar İçinde	47	9724,625	170,607		
	Toplam	62	10885,714			
Aylık gelir düzeyi	Gruplar Arasında	4	220,806	55,202	0,300	0,877
	Gruplar İçinde	58	10664,908	183,878		
	Toplam	62	10885,714			
Yaşanılan yer	Gruplar Arasında	2	554,031	277,015	1,609	0,209
	Gruplar İçinde	60	10331,683	172,195		
	Toplam	62	10885,714			
Yabancı dil bilgisi düzeyi	Gruplar Arasında	4	1119,142	279,985	1,663	0,171
	Gruplar İçinde	58	9765,773	168,375		
	Toplam	62	10885,714			

BSÖ puanlarının kategorik değişkenlere göre fark gösterme durumu Kruskal-Wallis *H* testi ile incelenmiştir (Tablo 6). Buna göre, hakemlik kategorisi ($\chi^2 = 4,395$; $p = 0,014$), hakemlik tecrübesi ($\chi^2 = 11,038$; $p = 0,012$), meslek grubu ($\chi^2 = 16,082$; $p = 0,007$), yaşanılan yer ($\chi^2 = 13,828$; $p = 0,001$) ve yabancı dil bilgisi düzeyi ($\chi^2 = 9,745$; $p = 0,045$) değişkenlerine göre gruplar arasında anlamlı fark bulunduğu görülmüştür. İstatistiksel olarak anlamlı farkın hangi gruplar arasında var olduğunun incelenmesi için gruplar ikili olarak karşılaştırılmış ve bunun için Mann-Whitney *U* testi kullanılmıştır.

İkili karşılaştırmaların yapılmasından önce, farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere gerekli olan kritik *p* değerine Bonferroni düzeltmesi uygulanmıştır. Buna göre 3 gruba sahip kategoriler için Bonferroni düzeltmesi uygulanmış *p* değeri 0,017; 4 gruba sahip kategorilerde Bonferroni düzeltmesi uygulanmış *p* değeri 0,008; 5 gruba sahip kategorilerde Bonferroni düzeltmesi uygulanmış *p* değeri 0,005 ve 6 gruba sahip kategorilerde Bonferroni düzeltmesi uygulanmış *p* değeri 0,003 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 6: BSÖ testinden elde edilen puanların Kruskal-Wallis *H* testi ile incelenmesi

	<i>df</i>	χ^2	<i>p</i>
Eğitim düzeyi	3	4,395	0,222
Hakemlik kategorisi	3	10,555	0,014*
Hakemlik tecrübesi (yıl)	3	11,038	0,012*
Meslek grubu	5	16,082	0,007**
Aylık gelir düzeyi	4	6,609	0,158
Yaşanılan yer	2	13,828	0,001**
Yabancı dil bilgisi düzeyi	4	9,745	0,045*

* $p < 0,05$; ** $p < 0,01$

Mann-Whitney *U* testi sonuçlarına göre, hakemlik kategorisi uluslararası olan denekler ile aday kategorisindeki deneklerin BSÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ($U=110,0$; $p=0,007$) fark bulunmuştur. Uluslararası hakemlerin BSÖ puanı $29,0 \pm 5,96$ iken ulusal hakemlerin BSÖ puanları $22,7 \pm 2,88$ seviyesindedir. Hakemlik tecrübesine göre 1-5 yıl tecrübeye sahip olan hakemlerin BSÖ puanı ($29,0 \pm 5,96$), 11-15 yıl arasında tecrübeye sahip olan hakemlerin BSÖ puanından ($21,6 \pm 3,21$) daha yüksektir ve bu gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı ($U=14,0$; $p=0,006$) düzeydedir. Kruskal-Wallis *H* testine göre gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmuş olmasına karşın, Mann-Whitney *U* testi ile ikili karşılaştırmalar yapılarak incelendiğinde, meslek gruplarına göre BSÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı olmaya yetecek güçte fark bulunmamıştır ($p > 0,003$). Yaşanılan yer değişkenine göre, büyükşehirde yaşayan hakemlerin BSÖ puanları ($31,94 \pm 4,76$) ile ilçede yaşayan hakemlerin BSÖ puanları ($23,6 \pm 4,06$) arasında istatistiksel olarak anlamlı ($U=23,0$; $p=0,0004$) fark bulunmuştur. Yabancı dil bilgisi düzeyine göre BSÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın yabancı dil bilmeyen denekler ile iyi düzeyde yabancı dil bilen denekler arasında olduğu ($U=7,5$; $p=0,004$) bulunmuştur. Yabancı dil bilmeyen deneklerin BSÖ puanı $31,2 \pm 4,36$ iken, iyi düzeyde yabancı dil bilenlerin puanı $23,9 \pm 3,29$ düzeyindedir.

Tablo 7: Benlik saygısı puanları ile kendini sabotaj puanları arasındaki ilişkinin incelenmesi

		Kendini Sabotaj Puanı
Benlik Saygısı Puanı	ρ	-0,074
	<i>p</i>	0,995
	<i>N</i>	63

Deneklerin BSÖ ve KSÖ puanları arasındaki ilişkinin incelenmesi için Sperman rho (ρ) testi kullanılmış, elde edilen sonuçlara göre, BSÖ ve KSÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı ($\rho = -0,074$; $p = 0,995$) görülmüştür (Tablo 7).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmaya, Türkiye Badminton Federasyonu bünyesinde faal olarak görev yapmakta olan 63 badminton hakemi iştirak etmiştir. Çalışma, bu branşta faaliyet gösteren hakemlerin kendini sabotaj ve benlik saygısı düzeylerinin değerlendirildiği, bilinen ilk çalışmadır. Mevcut çalışmada elde edilen verilerin istatistiksel analizi sonucunda, badminton hakemlerinin KSÖ puanlarının $45,48 \pm 13,25$ düzeyinde ve medyan değerinin ise 45 olduğu bulunmuştur. KSÖ

puanlarının medyan değerinin 60 dolaylarında olduğu daha önce bildirilmiştir (Rhodewalt, 1990).

Literatürde, hakemlerin kendini sabotaj düzeylerinin incelendiği çalışmalara bakıldığında, futbol hakemlerinin KSÖ puanlarının $50,39 \pm 12,61$ düzeyinde ve medyan değerinin ise 51 olduğu görülmüştür (Kamuk, Evli ve Tecimer, 2018). Dalga sörfü hakemlerinin kendini sabotaj düzeylerinin incelendiği başka bir çalışmada, bu hakemlerin KSÖ puanlarının $41,84 \pm 13,22$ olduğu bulunmuştur (Kamuk ve Şensoy, 2019). Mevcut çalışmadan elde edilen bulgulara göre, badminton hakemlerinin KSÖ puanlarının futbol hakemlerinin KSÖ puanlarından düşük ancak dalga sörfü hakemlerinin KSÖ puanlarından yüksek olduğu görülmektedir. Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de futbol branşı en popüler spor branşıdır. Faal sporcu sayılarına göre, badminton branşının Türkiye’de üst sıralarda yer aldığı (19.062 faal sporcu ile 13. sırada) bilinmektedir. Dalga Sörfü branşı, Gelişmekte Olan Spor Branşları Federasyonu yapısı içerisinde yer almakta ve bu federasyon çatısı altında faaliyetlerine devam eden 6 spor branşında toplam 788 sporcu bulunmaktadır (Spor Bakanlığı 2017 Yılı Sporcu Sayıları). Bu bilgilere göre, badminton hakemlerinin kendini sabotaj düzeylerinin, en popüler spor branşı olan futbol hakemlerinin KSÖ puanlarından düşük ancak badmintona göre daha az popüler olan dalga sörfünde görev yapan hakemlerin KSÖ puanlarından daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bunun nedeninin branşların popüleritesi olabileceği ve hakemlerin KSÖ puanlarının branş popüleritesine bağlı olarak artan izleyici kitlesi ve bunun hakem üzerinde yarattığı stres nedeniyle gerçekleşmiş olabileceği değerlendirilmektedir.

Deneklerin KSÖ puanlarında araştırma kapsamına dâhil edilmiş olan kategorilere göre fark olup olmadığına bakıldığında, yalnızca cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu, diğer değişkenlere göre kategoriler arasında anlamlı farkın olmadığı görülmüştür. Mevcut çalışmadan elde edilen bulgulara göre, kadın badminton hakemlerinin KSÖ puanları erkek hakemlerin puanlarından istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksektir. Anlı, Akın, Şar ve Eker (2015), Hirt ve McCrea (2009) ve Dietrich (1995) yaptıkları çalışmalarda, erkeklerin kendini sabotaj puanlarının kadınların puanlarından daha yüksek olduğunu bildirmişlerdir. Bununla birlikte, kadınların KSÖ puanlarının yüksek olduğunu bildiren çalışmalar da mevcut ancak bu çalışmaların sayısı oldukça azdır (Lucas ve Lovaglia, 2005). Kamuk ve Şensoy (2019), dalga sörfü hakemlerinin kendini sabotaj düzeylerini inceledikleri çalışmada, erkeklerin KSÖ puanlarının kadınların puanlarından daha yüksek olduğunu ancak aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmaya yetecek düzeyde olmadığını bildirmişlerdir. Futbol hakemlerinin KSÖ puanlarının ise cinsiyet değişkeninden etkilenmediği gösterilmiştir (Kamuk, Evli ve Tecimer, 2018). Kadınların KSÖ puanlarının erkeklerin puanlarından neden yüksek olabileceği ile ilgili olarak Dietrich (1995), eğer performansın başarısının belirleyicisi olarak sosyal yeterlilik düzeyi görülüyor ise kadınların daha yüksek KSÖ puanlarına sahip olacaklarını, eğer akademik yeterlilik söz konusu ise erkeklerin KSÖ puanlarının yüksek olacağını ifade etmiştir. Lucas ve Lovaglia (2005) ise, erkeklerin sosyal statülerinin toplumda kadınların statülerinden daha yüksek olmasına bağlı olarak, statülerini korumak amacıyla kendini sabotaja daha fazla eğilim gösterdiklerini belirtmiştir. Literatür bilgileri ışığında, kadın badminton hakemlerinin KSÖ puanlarının daha yüksek olmasının sebebinin badminton branşının kadın hakemler tarafından sosyal bir yeterlilik göstergesi olarak algılanıyor olması ve toplumdaki statülerinin badminton hakemliğinden etkilendiğini

düşünceleri nedeniyle gerçekleşmiş olabileceği değerlendirilmiştir. Ancak, cinsiyet faktörünün hakemlerin KSÖ puanlarını etkileme düzeylerinin incelendiği çalışmaların yapılarak, daha net bir bilgiye ulaşılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Çalışmaya katılan deneklerin medeni hal, eğitim düzeyi, meslek, aylık gelir, yaşadığı yer, yabancı dil bilgisi, hakemlik kategorisi ve tecrübe düzeyinden etkilenmediği bulunmuştur. Anlı ve ark. (2015) yaptıkları çalışmada, KSÖ puanlarının gelir düzeyinden etkilenmediğini belirtmişlerdir. Akçakoyun (2018), KSÖ puanlarının eğitim düzeyine göre değişmediğini bulmuştur. Medeni durum, mesleki statü ve kıdem yılının KSÖ puanları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farka neden olmadığı da daha önce bildirilmiştir (Büyükgöze ve Gün, 2015). Literatürde hakemlerle ilgili olarak yapılmış olan çalışmalar araştırıldığında, futbol hakemlerinin KSÖ puanlarının medeni durum, eğitim düzeyi, gelir düzeyi ve meslek grubu değişkenlerinden etkilenmediği gösterilmiştir (Kamuk, Evli ve Tecimer, 2018). Benzer şekilde, dalga sörfü hakemlerinin KSÖ puanlarının da deneklerin medeni durum, eğitim düzeyi, gelir düzeyi ve meslek gruplarına göre farklılık göstermediği bildirilmiştir (Kamuk ve Şensoy, 2019). Mevcut çalışmadan elde edilen veriler, literatürde yer alan bilgiler ile uyum göstermektedir.

Kendini sabotaj davranışı, benlik saygısından etkilenmektedir. Literatürde, benlik saygısı ve kendini sabotaj arasındaki ilişkiyi ortaya koymaya çalışan araştırmalar mevcuttur. Bu araştırmaların bazılarında benlik saygısı ile kendini sabotaj arasında negatif ilişki olduğu ortaya konulmakla (Prapavassis ve Grove, 1998; Rhodewalt, 1990; Warner ve Moore, 2004) birlikte, bu ilişkinin pozitif yönde olduğunu belirten araştırmalar (Tice ve Baumeister, 1990) da mevcuttur. Bununla beraber, kendini sabotajın benlik saygısının yordanması açısından önemli olduğu ancak bunun BSÖ puanları ortalamasının altında olan bireyler için geçerli olduğu (Özgüngör ve Duatepe Paksu, 2017) ve düşük benlik saygısı düzeyine sahip bireylerin kendini sabotaj stratejilerine başvurma eğilimlerinin daha fazla olduğu bildirilmiştir (Özçetin ve Hiçdurmaz, 2016). Ancak bu çalışmada elde edilen veriler, yukarıda verilen bilgilerle uyum göstermemektedir. Badminton hakemlerinin BSÖ ve KSÖ puanları arasındaki ilişki incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin var olmadığı görülmüştür. Bu durumun, badminton hakemlerinin hem BSÖ hem de KSÖ puanlarının göreceli olarak düşük olmasından kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir.

Deneklerin BSÖ puanları incelendiğinde, deneklerin medeni durum, hakemlik kategorisi, tecrübe, yaşanan yer ve yabancı dil bilgisi düzeylerine göre benlik saygısı puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farkların olduğu görülmüştür. Eğitim ve aylık gelir düzeyi kategorilerinde badminton hakemlerinin BSÖ puanları arasında fark bulunmamıştır.

Benlik saygısının cinsiyet değişkeninden etkilenme düzeyinin ele alındığı çalışmalarda cinsiyetin BSÖ puanları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farka neden olmadığı gösterilmiştir (Akçakoyun, 2018; Abbasoğlu ve Öncü, 2013; Akyol, Erim ve Yamak, 2015; Aryana, 2010; Baybek ve Yavuz, 2005). Ancak, bu bilgilerin aksine benlik saygısının cinsiyet değişkeninden etkilendiğini gösteren bir çalışmada Mollaoğulları ve Alptuğ (2013), cinsiyet değişkeninin benlik saygısı üzerinde etkisinin olduğunu ve erkeklerin benlik saygısının kadınlardan daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Genel olarak değerlendirildiğinde, BSÖ puanlarının cinsiyet değişkeninden etkilenmediğini gösteren çalışmalar daha fazla iken, bunun

aksine sonuçlara ulaşmış olan çalışmaların az da olsa var olduğu; mevcut çalışmadan elde edilen sonuçların literatürde yer alan bilgiler ile büyük ölçüde uyum gösterdiği bulunmuştur. Badminton hakemlerinin BSÖ puanları incelendiğinde, bekâr deneklerin puanlarının, evli deneklerin puanlarından istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Medeni durumun BSÖ puanları üzerinde etkisinin incelendiği çalışmada BSÖ puanlarının evli olanlar lehine yüksek olduğu gösterilmiştir (Parlar ve Gençal Yazıcı, 2017). Bununla birlikte, bekâr bireylerin BSÖ puanlarının evli olanların puanlarından daha yüksek olduğunu belirten çalışmalara da rastlanılmıştır (Öner Altıok, Ek ve Koruklu, 2010). Evlilik, bireysel tercihlere dayalı bir fiil olduğundan, evlilik durumunun bireylerin benlik saygısını doğrudan etkileyecek bir değişken olup olmadığı hususunda daha fazla çalışma yapılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Hakemlik kategorileri açısından, uluslararası hakemlerin BSÖ puanlarının ulusal hakemlerin puanlarından istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür. Ancak, diğer kategoriler ile (aday, il) uluslararası ya da ulusal hakemlerin BSÖ puanları arasında anlamlı bir fark yoktur. Bunun nedeninin, uluslararası hakemlerin en üst düzeye gelmiş olması nedeniyle hissettikleri başarıma duygusundan, ulusal hakemlerin puanlarının düşük olmasının ise, uluslararası hakem olabilmeye yönelik olarak hissettikleri stresten kaynaklanmış olabileceği değerlendirilmektedir.

ÖNERİLER

Hakemlerin kendini sabotaj ve benlik saygısı düzeylerinin incelendiği çalışmaların daha fazla yapılması sayesinde, hakemlerin kendini sabotaj davranışlarına ilişkin genel eğilimin ve benlik saygısı düzeylerinin belirlenmesine katkı sağlanacak ve varsa geliştirici/iyileştirici tedbirlerin ne şekilde alınabileceğine ilişkin çalışmalar için zemin hazırlanacaktır. Bu nedenle, benzer çalışmaların başka branşlarda görev yapan hakemleri kapsayacak şekilde tekrarlanması önerilmektedir.

ÇIKAR ÇATIŞMASI

Yazar, herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

TEŞEKKÜR

Verilerin toplanmasındaki katkılarından dolayı Deniz BALCIK ve Barış BOYAR'a, metnin redaksiyonu aşamasında verdiği destek ve titiz çalışmasından ötürü Gülay OĞUZ KAMUK'a teşekkür ederim.

KAYNAKÇA

- Abbasoğlu, E., & Öncü, E. (2013). Beden eğitimi öğretmeni adaylarının benlik saygıları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 407-425.
- Akar, H., Çelik, O. T. & Karataş, A. (2019). Akademik kontrol odağı ve başarı amaç yöneliminin kendini sabotajı yordama düzeyinin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 8(3), 1840-1859.
- Akçakoyun, F. (2018). Analysis of self-esteem levels of students in physical education and sports high school. *Journal of Education and Training Studies*, 6(20), 73-79. <https://doi.org/10.11114/jets.v6i2.2951>
- Akın, A. (2012). Kendini sabotaj ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 37(164), 176-187.
- Akın, A., Abacı, R. & Akın, Ü. (2011). Self-handicapping: a conceptual analysis. *International Online Journal of Educational Sciences*, 3 (3), 1155-1168.
- Akyol, P., Erım, V. & Yamak, B. (2015). Beden eğitimi öğrencileri, öğretmenleri ve dansçıların fiziksel benlik algılarının karşılaştırılması. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 109-120. <https://doi.org/10.17155/spd.25937>
- Anlı, G., Akın, A., Şar, A. H. & Eker, H. (2015). Kendini sabotaj ile psikolojik iyi olma arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(54), 160-172.
- Aryana, M. (2010). Relationship between self-esteem and academic achievement amongst pre university students. *J Appl Sci*, 10(20): 2474-2477. <https://doi.org/10.3923/jas.2010.2474.2477>
- BWF (Badminton World Federation) Web Sitesi. Erişim tarihi: 25 Kasım 2019. Erişim adresi: <https://corporate.bwfbadminton.com/technical-officials/umpires/>
- Baybek, H., & Yavuz, S. (2005). Muğla Üniversitesi öğrencilerinin benlik saygılarının incelenmesi. *Muğla Üniversitesi SBE Dergisi*, 14, 73-95.
- Büyükgöze, H. & Gün, F. (2015). Araştırma görevlilerinin kendini sabotaj eğilimlerinin incelenmesi, *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(2), 689-704.
- Chen, Z., Sung, K., & Wang, K. (2017). Self-esteem, achievement goals, and self-handicapping in college physical education. *Psychol Rep*. <https://doi.org/10.1177/0033294117735333>
- Coudevylle, G., Ginis, K. M. & Famose, J. P. (2008). Determinants of self-handicapping strategies in sport and their effects on athletic performance. *Society for personality research*, 36 (3), 391-398. <https://doi.org/10.2224/sbp.2008.36.3.391>
- Cox, C. B., & Guiliano, T. A. (1999). Constructing obstacles vs. making excuses: Examining perceivers' reactions to behavioral and self-reported self-handicapping. *Journal of Social Behavior and Personality*, 14(3), 419-433.
- Deppe, R. K. & Harackiewicz, J. M. (1996). Self-handicapping and intrinsic motivation: Buffering intrinsic motivation from the threat of failure. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(4), 868-876.
- Dietrich, D. (1995). Gender differences in self handicapping: regardless of academic or social competence implications. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 23(4), 403-410.
- Eronen, S. Nurmi, J., & Salmela-Aro, K. (1998). Optimistic, defensive-pessimistic, impulsive and self-handicapping strategies in university environments. *Learning and Instruction*. 8(2); 159-177.
- Ferradas, M. M., Freire, C., Rodriguez, S., & Pineiro, I. (2018). Self-handicapping and self-esteem profiles and their relation to achievement goals. *Ann Psychol*, 34(3), 545-554. <https://doi.org/10.6018/analesps.34.3.319781>
- Gözmen Elmas, A. & Aşçı, F. H. (2017). Sporcularda kendini sabotaj: benlik saygısı, başarı hedefleri ve başarısızlık korkusunun rolü. *Türkiye Klinikleri Journal of Sports Sciences*, 9(3), 108-117. <https://doi.org/10.5336/sportsci.2017-55210>
- Hirt, E. R. & McCrea, S. M. (2009). Man smart, woman smarter getting to the root of gender differences in self-handicapping. *Social and Personality Psychology Compass*, 3(3), 260-274.
- Hirt, E. R., McCrea, S. M. & Boris, H. I. (2003). I know you self-handicapped last exam: gender differences in reactions to self-handicapping. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84(1), 177-193.

- Kalyon, A., Dadandı, İ. & Yazıcı, H. (2016). Kendini sabote etme eğilimi ile narsistik kişilik özellikleri, anksiyete duyarlılığı, sosyal destek ve akademik başarı arasındaki ilişki. *The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 29, 237-246.
- Kamuk, Y. U., Evli, F., & Tecimer, H. (2018). Futbol hakemlerinin kendini sabotaj düzeyleri. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(3), 2257-2267. <https://doi.org/10.17218/hititsosbil.461486>
- Kamuk, Y. U., & Şensoy, E. (2019). Dalga sörfü hakemlerinin kendini sabotaj düzeyleri. *Turkish Studies Social Sciences*, 14(3), 683-695. <https://doi.org/10.29228/TurkishStudies.22610>
- Kim, H., Lee, K., & Hong, Y. (2012). Claiming the validity of negative in-group stereotypes when foreseeing a challenge: a self-handicapping account, *Self and Identity*, 11:3, 285-303. <https://doi.org/10.1080/15298868.2011.561560>
- Lucas, J. W. & Lovaglia, M. J. (2005). Self-handicapping: gender, race, and status. *Current Research in Social Psychology*, 10(15), 234-249
- Mollaoğulları, H. & Alptuğ, E. C. (2013). Spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ve atılganlık düzeylerinin incelenmesi. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 31(Güz), 135-143.
- Öner Altıok, H., Ek, N., & Koruklu, N. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygı Düzeyi ile İlişkili Bazı Değişkenlerin İncelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 99-120.
- Özçetin, Ü. Y. S. & Hiçdurmaz, D. (2016). Kendini sabote etme ve ruh sağlığı üzerine etkisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 8(2), 145-154.
- Özgüngör S. ve Duatepe Paksu, A. (2017). Üniversite öğrencilerinde benlik saygısı düzeyine göre akademik başarıyı yordayan değişkenler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 7(48), 111-125.
- Parlar, H. & Gençal Yazıcı, S. (2017). Evli ve bekâr yetişkinlerin genel öz-yeterlik ve benlik saygılarının incelenmesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(31), 207-247.
- Prapavessis, H. & Grove, J. R. (1998). Self-handicapping and self-esteem. *Journal of Applied Sport Psychology*, 10(2), 175-184
- Rhodewalt, F. (1990). Self-handicappers: Individual differences in the preference for anticipatory self-protective acts. In R. Higgins, C. R. Snyder, and S. Berglas, (Eds.), *Self-Handicapping: The Paradox That Isn't*. New York: Guilford Press.
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Shuttlecock and balls: The fastest moving objects in sport. Erişim tarihi: 20 Kasım 2019. Erişim adresi: <https://olympic.ca/2014/09/11/shuttlecock-and-balls-the-fastest-moving-objects-in-sport/>
- Spor Bakanlığı. 2017 yılı sporcu sayıları. Erişim tarihi: 26 Ağustos 2019. Erişim adresi: <http://sgm.gsb.gov.tr/Public/Edit/images/SGM/kurumsal/istatistikler/2017/SPORCU%20SAYILARI%202007-2017.xls>
- Şahin, H. M. (2005). *Beden eğitimi ve spor sözlüğü*. Morpa yayınları. İstanbul.
- Taylor, S. E., Peplau, L. A. & Sears, D. O. (2006). *Social Psychology*. 12. Baskı, New Jersey: Pearson-Prentice Hall.
- Tice, D. M. & Baumeister, R. F. (1990). Self-esteem, self-handicapping, and self-presentation: The strategy of inadequate practice. *Journal of Personality*, 58(2), 443-464. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1990.tb00237.x>
- Tuş, L. (2010). Benlik saygısı değerlendirme ölçeği-kısa formu Türkçe güvenilirlik ve geçerlilik çalışması. Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi Uzmanlık Tezi.
- Üzbe, N. & Bacanlı, H. (2015). Başarı hedef yönelimi, benlik saygısı ve akademik başarının kendini engellemeyi yordamadaki rolü. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(1), 33-50.
- Warner, S. & Moore, S. (2004). Excuses, excuses: self-handicapping in an Australian adolescent sample. *Journal of Youth and Adolescence*, 33(4), 271-281.

- Yazıcıoğlu, Y., & Erdoğan, S. (2011). Bilimsel araştırma yöntemleri. Detay Yayıncılık, Ankara, Üçüncü Basım.
- Zuckerman, M. & Tsai, F. F. (2005). Costs of self-handicapping. *Journal of Personality*, 73(2), 411-442.